

Verktyg för kommuner att lyckas med sitt vattenvårdsarbete

Sveriges miljökommuner, Lund 2023-10-16

Andreas Sävenstrand, projekt LIFE IP Rich waters, Länsstyrelsen Västmanland



Swedish Agency
for Marine and
Water Management

EU-projekt för att påskynda genomförandet av vattendirektivet i Sverige

Projektets fem teman

1. Vattenplanering
2. Övergödning
3. Internbelastning
4. Miljögifter
5. Konnektivitet



Övrigt

Projektid 2017-2024
20 delprojekt
34 projektpartners

www.richwaters.se



Havs
och Vatten
myndigheten

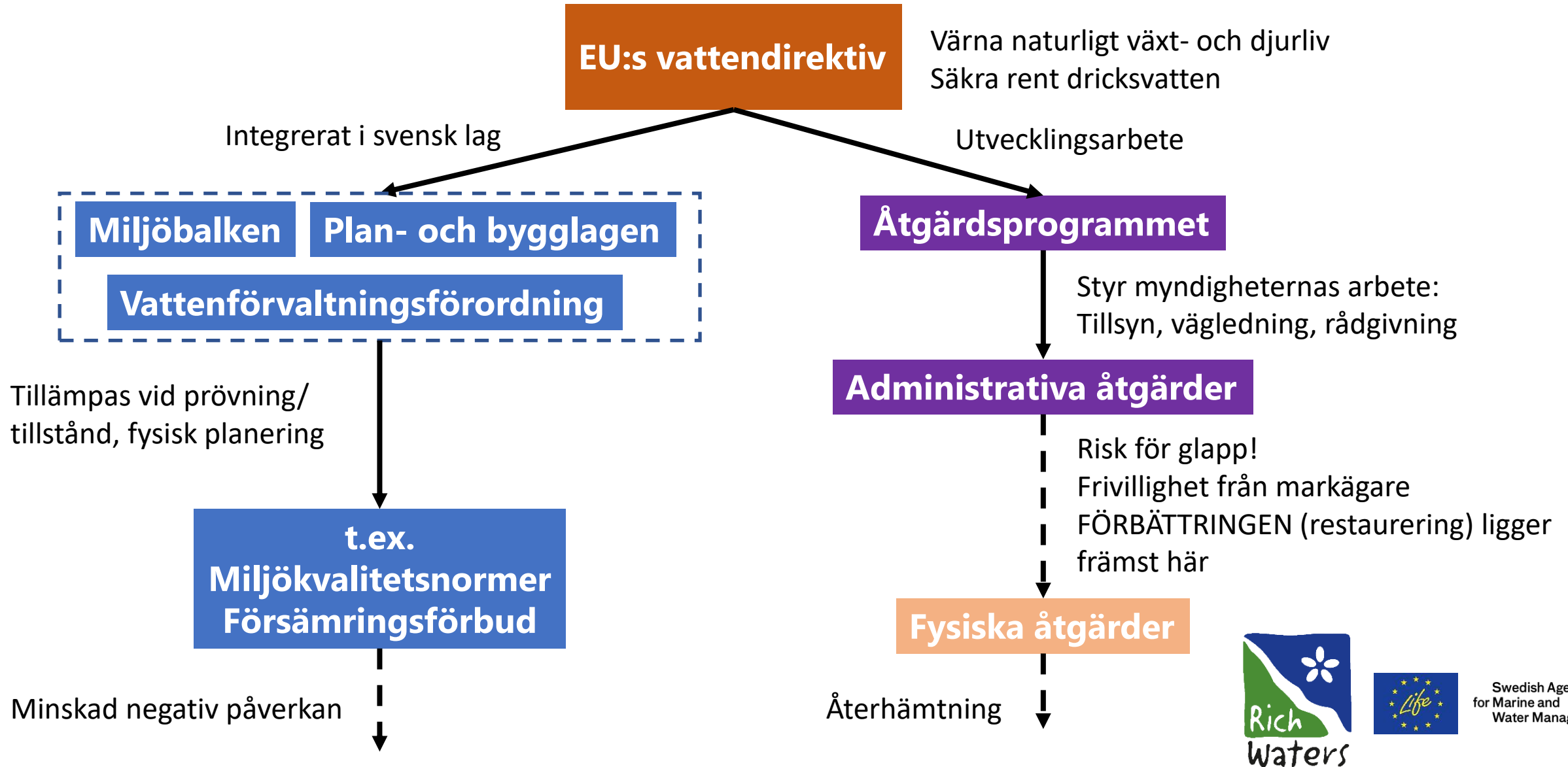
Bakgrund till projektet

- Såg att åtgärdsarbetet gick för långsamt när god vattenstatus egentligen skulle vara uppnådd 2015
- Initierade underifrånprocess och frågade kommuner vad de ansåg behövdes för att uppfylla vattendirektivet
- Det blev ansökan med en blandning av tester och fysiska projekt för att dokumentera och sprida erfarenheter
- Ska bli lättare för fler att initiera fysiska åtgärder



Swedish Agency
for Marine and
Water Management

Hur styrs vattenarbetet?



Kommunens roller i vattenarbetet

- Tillsyns- och tillståndsmyndighet
- Samhällsplanerare
- VA-huvudman
- Dricksvattenproducent
- Markägare
- Verksamhetsutövare
- Informationsspridare
- Samverkanspart

Formell och styrd till stor del

Stora frihetsgrader för initiativ!



Swedish Agency
for Marine and
Water Management

Resultat från projektet av intresse för kommuner



Swedish Agency
for Marine and
Water Management

Handbok kommunal vattenplanering

- Genomförde workshops med kommuner 2018 för att fånga behov:
 - Mer struktur i vattenarbetet, metodstöd, konkreta exempel hur åtgärder görs, samarbete över kommungräns
- Beskriver arbetsgång och ger mallar som ska fungera oavsett var ni är i processen för att [ta fram en vattenplan](#)
- Beskriver också koppling mellan andra vattenrelaterade styrdokument (VA-plan, dagvattenplan, mm) – att få ihop helheten
- **Svarar mot Åtgärdsprogrammets åtgärd 1 om "förvaltningsövergripande planering"**



Swedish Agency
for Marine and
Water Management

Annat stöd till kommunal vattenplanering

- Enköpings kommun har i delprojekt använt handboken och dokumenterat [erfarenheter från att ta fram dagvattenplan](#)
- Har gjorts [utvärdering av sociala och ekonomiska effekter](#), dessa mervärden kan ge argument som underlättar åtgärder
- [Film med politiker](#) om sin roll i vattenfrågor
- Under pandemin hölls många webinarier och ett nätverk mellan kommuner skapades som har ökat kunskapsutbytet i Mälardalsområdet
- Våra fysiska åtgärder har lett till många studiebesök, vilket skapar grund för erfarenhetsutbyte och gemensamma projekt
- **På kommande bilder finns flera metoder att ta del av som finns som handböcker, filmer, nyhetsartiklar och liknande**



Swedish Agency
for Marine and
Water Management

Minskat näringsläckage från hästgårdar

- Metod i sex steg för att ta fram en [gårdsvis vattenvårdsplan](#) med fokus på fosforläckage
- Riktad till rådgivare för dialog med hästhållaren
- **Kan för kommunen vara lämplig information vid tillsynsbesök eller informationsmöten i hästtäta bygder. Även eget arbete i kommunal ridanläggning.**



Swedish Agency
for Marine and
Water Management

Erfarenheter från anläggning av vattenpark

- Grundas på anlagda [multifunktionella vattenparker](#) i Västerås, Uppsala och Smedjebacken
- Två hanterar dagvatten från stora bostadsområden/verksamhetsområden, en utgör efterrening vid avloppsreningsverk
- Multifunktionalitet: rening, rekreation, biologisk mångfald
- Beskriver processen från planering, projektering, tillstånd upphandling till genomförande, uppföljning och kostnader. Redovisar frågor och svårigheter som kan dyka upp
- **Riktat sig till kommuner som vill skapa liknande anläggningar**



Vattenvårdsplan mindre avrinningsområde

- [Metodbeskrivning](#) för hur en vattenvårdsplan som minskar fosforläckaget från ett lantbruk eller mindre avrinningsområde kan tas fram
- Hänvisar till flera konkreta analysverktyg för att identifiera riskområden för fosforläckage
- Dialogen med lantbrukaren en viktig utgångspunkt
- Diskuterar för- och nackdelar med olika åtgärder och tipsar om finansiering
- **Riktat sig till rådgivare eller åtgärdssamordnare (som kan vara kommunala tjänstepersoner)**



Underlag för lyckade fria fiskvägar

- Utvärdering av passerbarhet, driftaspekter och underhåll för [sju stadsnära fiskvägar](#)
- Sammanställning av före- och efterbilder samt [kostnader för 41 borttagna dammar](#) och vad som påverkar kostnaden
- [Intervjuer med dammägare och närboende](#) vid 19 borttagna dammar om deras åsikt före och efter
- Tydlig oro och skepsis innan, men övervägande positiv inställning efter. Balans mellan natur-/kulturvärden viktiga – guide på gång!
- **Riktas till dammägare, som kommunen kan vara**



Föroreningar och översvämningsrisk



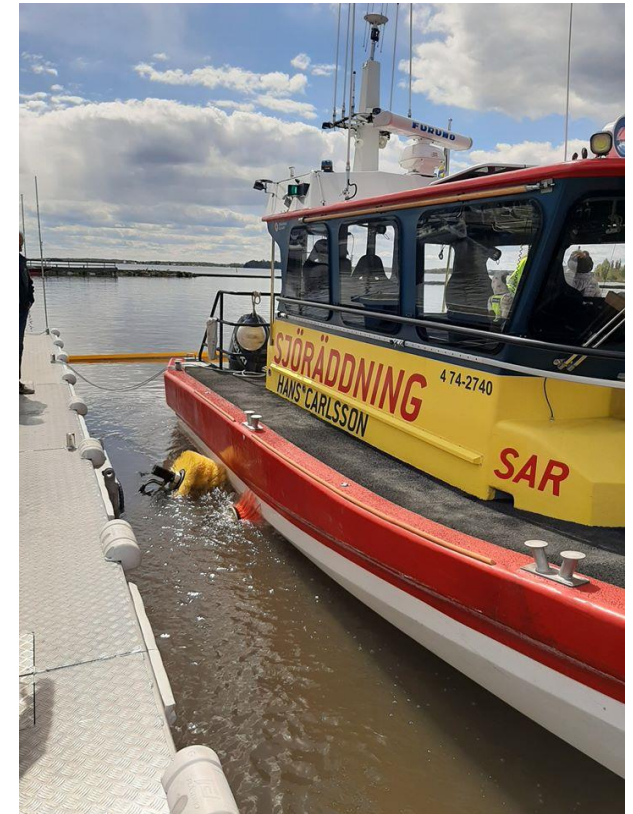
- En [guide för risken att förorenade områden översvämmas](#) finns på EBH-portalen
- Bygger på befintliga underlag och visar hur du kan få fram områden utsatta för risk och hur osäkerheter kan hanteras
- **Relevant för de som arbetar med tillsyn av förorenade områden**



Swedish Agency
for Marine and
Water Management

Åtgärder för att minska miljögifter

- Metodik för [källspårning av PFAS-föreningar](#)
- Resultat från installation av [båtbottenvävt](#) för att motverka giftiga båtbottnfärger
- **Riktas till ansvariga för miljöövervakning, VA-huvudmän, och hamnansvariga**



Miljönämndens del i helheten

- Använda miljö kvalitetsnormer vid tillståndsprövning
- Bevaka miljö kvalitetsnormernas tillämpning i stadsplanering och VA-planering
- Anpassa miljöövervakning efter befintliga/nya behov i vattenförekomsterna
- Använda miljö kvalitetsnormer/vattenstatus som grund för prioritering av tillsyn (var är behoven störst i miljön). [Vattenmyndigheternas digitala åtgärdsunderlag](#) kan hjälpa att identifiera områden och ämnen och på så vis identifiera verksamheter (samverka med VA)
- Initiera eller delta i förvaltningsövergripande samverkan för vattenförvaltning
- Samverka med andra kommuner i samma avrinningsområde (antingen har de egna resurser för vattensamordning, eller så får ni större kraft tillsammans)
- Använda resultat från t.ex. [Rich waters](#) vid rådgivning, information, vattenvårdsprojekt
- Hitta arbetssätt för att kunna rikta viss tillsyn eller projekt till de områden/branscher som har störst påverkan (kan vara U-verksamheter, t.ex. bilvård)
- [Främja bildande och drift av vattenråd](#) via civilsamhället



Swedish Agency
for Marine and
Water Management

Använd projektfinansiering!

- **Det finns pengar!** Möjligheterna sammanställs i [Var finns pengarna?](#)
- **Hur få till en ansökan?** Ta del av [inspelade kurser i projektutveckling](#) på Mälarens vattenvårdsförbund
- **Vi behöver veta mer först!** Mälarens vattenvårdsförbund har också en [utbildning riktad till kommunala politiker och tjänstepersoner](#) om kommunåtgärderna i vattenförvaltningen. Beställ via sidan ovan.



Swedish Agency
for Marine and
Water Management

Ta del av kommande resultat och aktiviteter

- Prenumerera gärna på [nyhetsbrevet Bättre vatten](#) för att ta del av kommande aktiviteter och resultat från Rich waters. Det kommer bli ett intensivt resultatflöde när ett 20-tal delprojekt avslutas
- Här hittar du [kalendern](#) med konferenser, fältdagar och andra aktiviteter



Swedish Agency
for Marine and
Water Management